

Fysioterapeutisk Anbefaling til OSTEOPOROSE

Forebyggelse, Screening og Behandling

OSTEOPOROSIS

Fysioterapeutisk Anbefaling

Forebyggelse, Opsporing/Screening & Behandling

Osteoporose
Et kronisk sygdom

Behov for individualisering

Behandling af Osteoporose
De tre elementer supplerer hinanden

Funktionalkategorier:

Fysisk Aktivitet & Osteoporose

Fysisk Aktivitet & Training - Generelt

Verdensisk Prevalens, Bæredygtighed & Hverdag

Pre Britisk Konsensus til Dansk Model:

Dorte With

- Fysioterapeut
- Master Sundhedspædagogik og Sundhedsfremme, MSU
- Sundhedsfremmekonsulent
- Foredrag og workshops
- Underviser:
  - Danske Fysioterapeuter
  - Osteoporosekurser
  - Sundhedsfremmekurser
- Forfatter og medforfatter:
  - Anbefaling om Osteoporose til fysioterapeuter
  - 'Hvad er osteoporose' Kap.14
  - Artikler i 'Knogleliv'
- Osteoporoseforeningen
- Ejer af: www.Knoglesund.dk
- Medstifter af: www.LearnOsteoporosis.dk

DORTE WITH

Disclosure:

UCB – i forbindelse med den årlige konference for sygeplejersker
Tidligere Videnscenter for Knoglesundhed – Nu Learn Osteoporosis
Danske Fysioterapeuters Osteoporosekurser

Disclaimer:

Alle figurer; videoer og billeder ejes af tidligere Videnscenter for Knoglesund – nu Learn Osteoporosis.
Disse er GRATIS materialer, som kan downloades fra platformen LearnOsteoporosis.dk
Der er anvendt stockikoner fra Microsoft PP i denne præsentation

Øvrige Referencer:

Alt materiale i denne præsentation er understøttet af referencer fra:

'Fysioterapeutisk anbefaling til osteoporose' – Forebyggelse, Screening og behandling.

Dorte With, Magnus Bendtsen, Niklas Grundt Hansen.

Dansk Selskab for Fysioterapi og Dansk Selskab for Fysioterapi i Gerontologi og Geriatri. 2023

TEMA: Muskuloskeletal

Kort session – Anbefalingen til fysioterapeuter om Osteoporose

Osteoporose er en muskuloskeletal udfordring med stor kompleksitet.

Viden om hensyn til sygdomsgrad, frakturrisiko, funktion og den store diversitet i patientgruppen stiller krav til fysioterapeutens kompetencer.

Det varierede rehabiliteringsbehov kræver, at fysisk aktivitet og træning skræddersys, samt at vejledning til patienter med osteoporose individualiseres.

Fysioterapeuter har en central rolle i den danske sundhedssektor.

Formål med anbefalingerne og viden om Osteoporose:

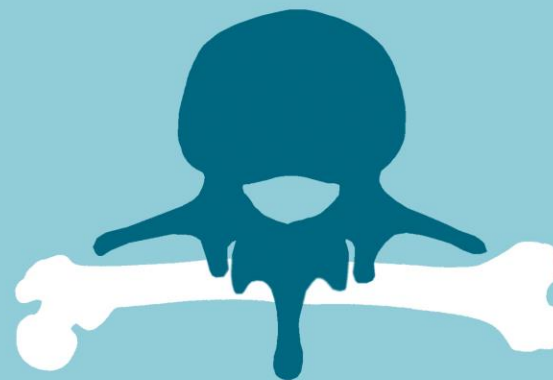
- At forebygge første brud
- At forebygge yderligere brud

Mørketal
1/2 mio.

Fysioterapeutisk Anbefaling til

Osteoporose

- Forebyggelse, Screening og Behandling

Dansk Selskab
for Fysioterapi
i Gerontologi
og Geriatri

TEMA: Muskuloskeletal

Kort session – Anbefalingen til fysioterapeuter om Osteoporose

Formål med anbefalingerne:

- at formidle den nyeste viden om opsporing og behandling af osteoporose
- at beskrive relevante fysioterapeutiske interventioner og nyttige værktøjer for fysioterapeutisk praksis.

Baggrund:

- at diskursen tidligere var unuanceret med et geriatrisk sigte, hvor vi nu ved, at der er behov for en mere muskuloskeletal og individualiseret tilgang til det brede spektrum af mennesker, som får osteoporose.
- at patienter/borgere med osteoporose er utrygge og ofte har aktivitetsstop når de får denne diagnose.
- at sundhedsprofessionelle har manglet redskaber til at kunne vejlede omkring fysisk aktivitet og hensyn.

Anbefalingen sætter rammen for:

- at fysioterapeuter kan bidrage til opsporing og har kendskab til udredning.
- at fysioterapeuter kan bidrage til den samlede behandling med individualiserede målrettede træningsindsatser med afsæt i rette hensyn for hele det brede spektrum.

Hoftefrakturen

De Vertebrale Frakturer
Sammenfaldene

Håndledsfrakturen

Reumatoid Artrit

Mb. Chron

Arvelighed

Frakturrisiko - Frakturkaskade

Tidligere fraktur	Nye frakturer	Risiko
Håndled	Hofte	+50%
Skulder	Hofte	+150%
Hofte	Hofte	+100-400%
En hvirvel	Ny hvirvel	+400%
To hvirvler	Ny hvirvel	+1100%

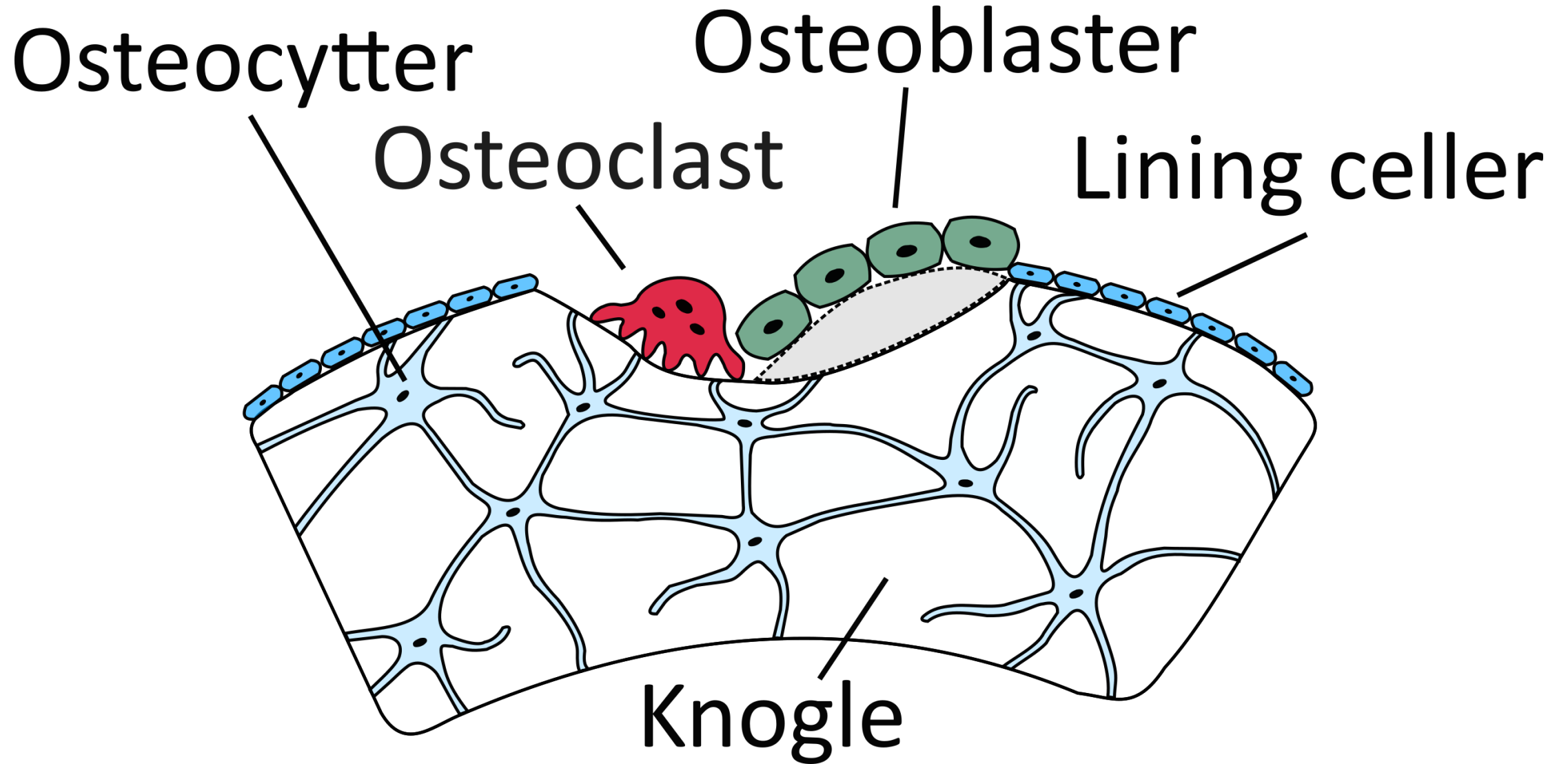
For kvinder +65 år med fraktur, ses forøget frakturrisiko med 31 % indenfor 5 år [18].

Studier har vist pre-eksisterende vertebrale frakturer hos 55–69 % af patienter med hoftenær fraktur [18], [19].

For denne patientgruppe ses tilmed en øget dødelighed inden for 5 år efter frakturen [20], [21].

35-40% kvinder +50 år får brud pga. Osteoporose
8-12% mænd +50 år får brud pga. Osteoporose

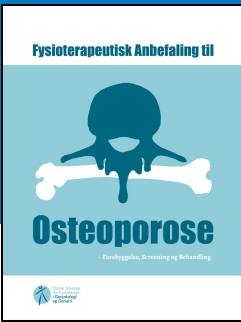

Viden fra forskningen

Anbefalingen

- baggrund for fysisk aktivitet og træning

Fysisk aktivitet

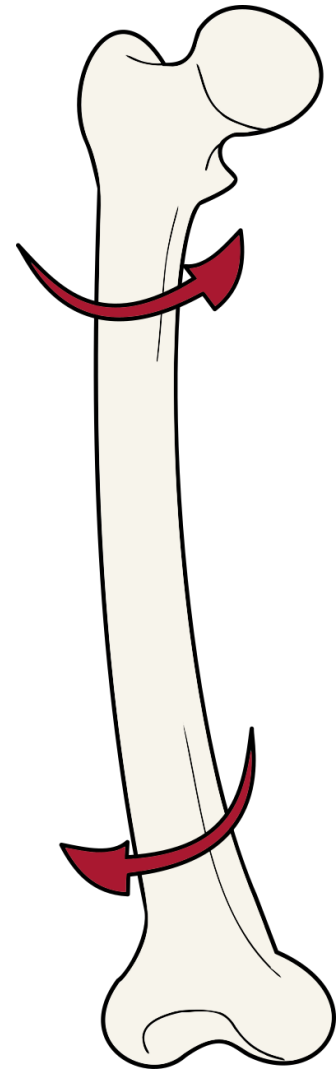
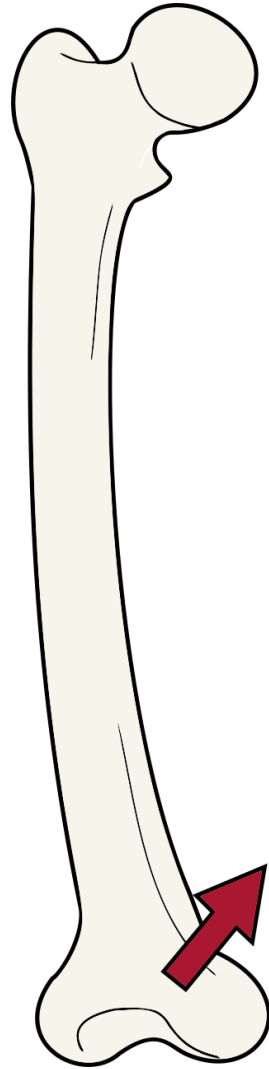
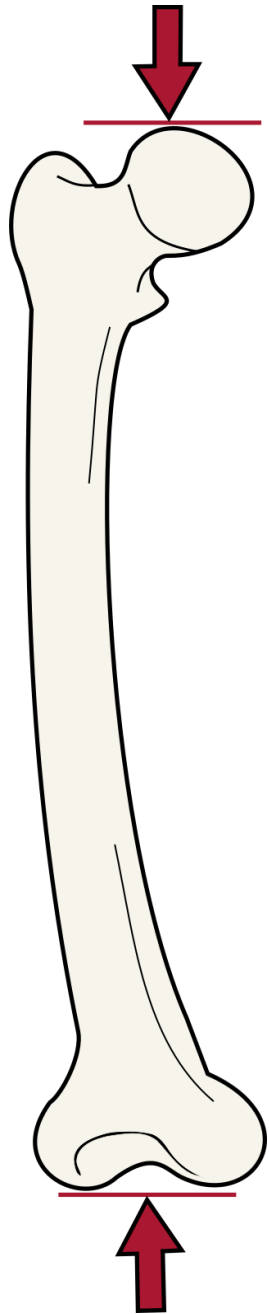
Mindsker tab af:

- Muskelmasse
- Knoglemasse
- Balanceevne

Inaktivitet

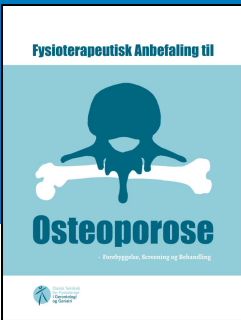
Øget tab af:

- Muskelmasse
- Knoglemasse
- Balanceevne

Aktivitet	Osteogen effekt	Knogler, som påvirkes
Styrketræning ≥ 80 % 1RM	+++	Ryg og underekstremiteter
Boldspil	+++	Underekstremiteter
Tennis/Padel	+++	Underekstremiteter og underarm
Badminton	+++	Underekstremiteter
Løb	++	Underekstremiteter
Styrketræning 70-80 % 1RM	++	Ryg og underekstremiteter
Styrketræning >70 % 1RM	+	Ryg og underekstremiteter
Gåture, pilates, yoga, cykling, svømning		

Anbefalingen Centrale konklusioner fra litteraturgennemgangen:

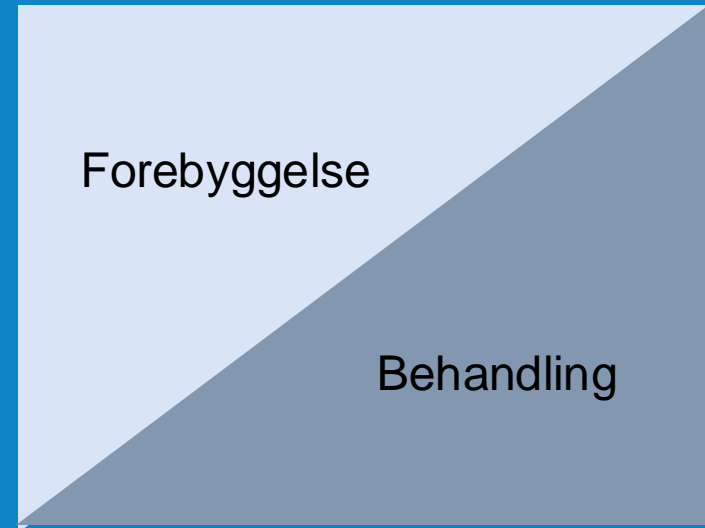

- Styrke-, vibrations- og impact-træning kan vedligeholde/øge knoglemineraltætheden (BMD) hos postmenopausale kvinder **uden osteoporose**
- Træning har positive effekter på fysisk funktion hos patienter **med osteoporose**
- Træning til mennesker **med osteoporose** bør skræddersys/individualiseres, og bør ses i et bredere perspektiv, der ikke ensidigt fokuserer på påvirkning af knoglemineraltætheden
- Træning under rette hensyn er sikkert
- Patienter med **lavest frakturrisiko** kan træne ved høj intensitet
- Fysioterapeutisk behandling af patienter med **akutte vertebrale frakturer eller høj frakturrisiko kræver helt særlige hensyn**

Referencer: Anbefalinger 2023

Anbefalingen

- inddelt i subgrupper

1. Træning som forebyggelse af osteoporose
2. Træningsinterventioner for patienter med osteoporose
3. Træningsinterventioner for patienter med osteoporose og vertebrale frakturer
4. Træningsinterventioner for patienter med osteoporose og hoftenære frakturer

Forebyggelse

Behandling

Osteogen
effekt

Hensyn til
frakturrisiko

Anbefalingen

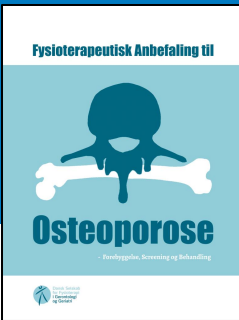
- baggrund for fysisk aktivitet og træning

For mennesker **med osteoporose** viser litteraturen:

- at fysisk aktivitet og træning med de **rette hensyn**, ikke er associeret med signifikante bivirkninger i form af f.eks. frakturer, og det beskrives derfor som sikkert for patienter med osteoporose at træne.
- at vejledning af patienter med osteoporose i højere grad bør tage udgangspunkt i **“hvordan”** patienten skal være fysisk aktiv og ikke **“om”** patienten skal være fysisk aktiv.
- at træning til patienter med osteoporose skal **skræddersys med afsæt i sygdomsgrad og funktionsevne**.

Træningsinterventioner for patienter med osteoporose

Generelt

Interventioner

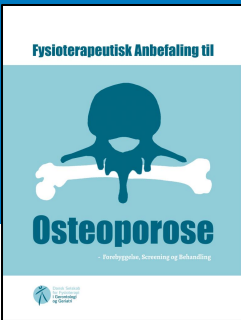
Færre studier = mindre evidensgrundlag

- Progressiv styrketræning
65-80 % 1RM
- Impact-træning
med moderat intensitet
- Balancetræning,
udfordrende og 3+ timer

Effekter

- Forbedret funktion
(muskelstyrke og balance)
- Sandsynlig positivt effekt på
knoglemasse
- Sandsynlig positiv effekt på
livskvalitet
- Sandsynlig positiv effekt på
frygt for fald

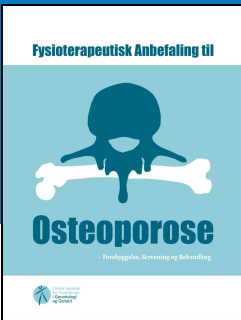
Træningsinterventioner for patienter med osteoporose samt hoftenære frakturer

Hoftenære frakturer:

- Progressiv styrketræning mod 80 % af 1 RM kan forbedre mobilitet, ADL, balance, muskelstyrke i underekstremiteter (UE) og funktionelle færdigheder.
- Balancetræning kan forbedre fysisk funktion, balance, gangfunktion, muskelstyrke i UE, ADL og helbredsrelateret livskvalitet.
- Træning kan generelt forbedre mobilitet, muskelstyrke i UE, ADL og balance. Fysisk funktion og mobilitet viser positiv effekt på balance, muskelstyrke i UE, ADL samt på livskvalitet.

Træningsinterventioner for patienter med hoftenær fraktur

Interventioner

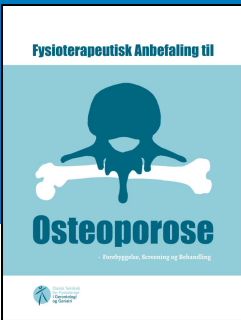
Godt evidensgrundlag

- Progressiv styrketræning mod 80 % 1RM
- Balancetræning
- Hurtigst muligt efter operation

Effekter

- Forbedret mobilitet
- Forbedringer i ADL
- Bedre balance
- Øget muskelstyrke i UE
- Forbedring af funktionelle færdigheder

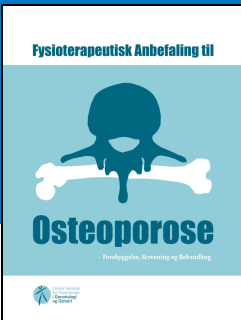
Træningsinterventioner for patienter med osteoporose samt vertebrale frakturer

Vertebrale frakturer:

- Træning, herunder kombinationstræning med moderat belastning (3-7 på Rating of Perceived Exertion - RPE), kan sandsynligvis forbedre funktionelle parametre hos patienter med vertebrale frakturer.
- Der mangler viden om effektive interventioner for patienter med akutte vertebrale frakturer. I de første 8 uger efter frakturen bør der gives vejledning om let mobilisering i form af gradvis øgning af fysisk aktivitet, under hensyn til frakturheling og smerter.

Patienter med NY vertebral fraktur

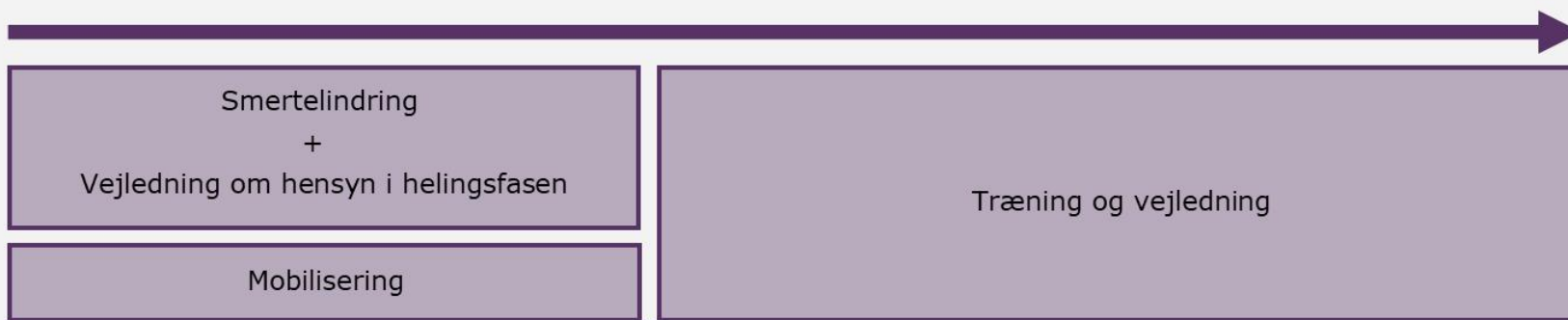
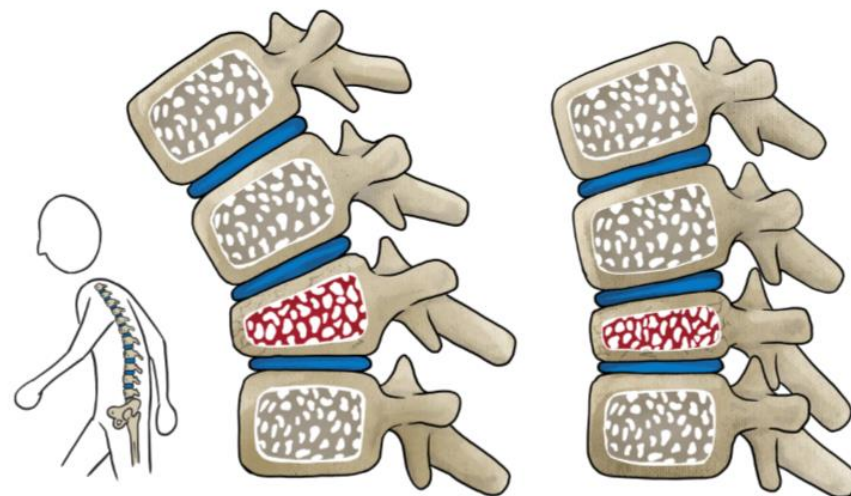

*Der findes ingen evidens for,
hvordan patienter med en
NY vertebral fraktur skal behandles*

Guidelines

Gradvis let mobilisering under hensyn til heling og smerter

Sammenfald / brud på rygsøjlen

Kliniske screeningstests

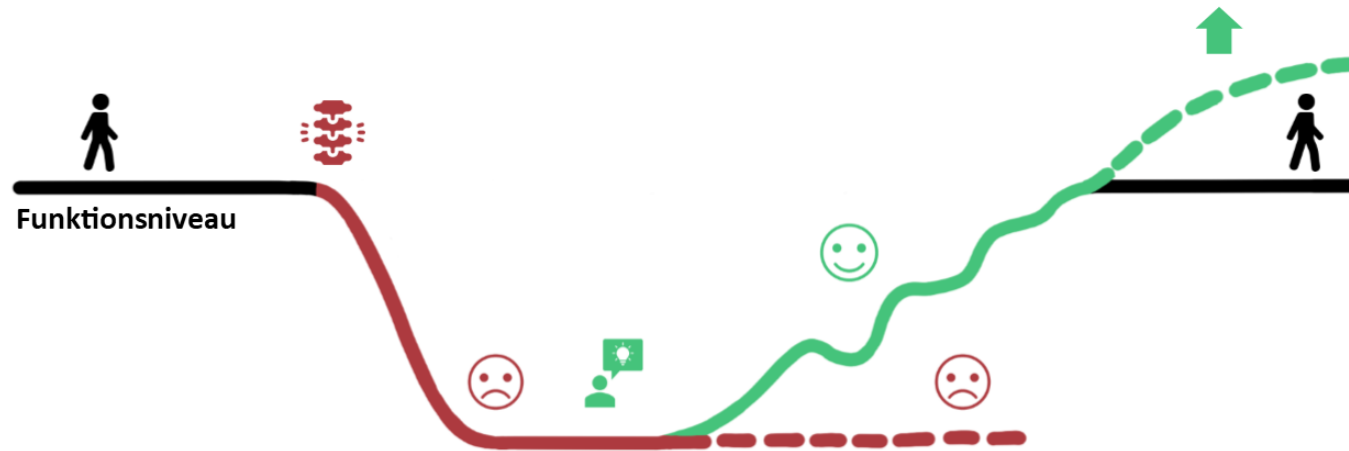
- som simple indikatorer til mistanke om vertebral fraktur:

- **Højdetab** [119], [120]
  - mere end 4 cm's forskel fra fuld højde i ungdommen og nu.
- **“Arm-span-height”** [121], [122]
  - forskel på mere end 3 cm ml. højde og 'arm til arm' længde.
- **Percussionstest** [123]
  - patienten oplever smerter ved 'bank' på processi spinosi.
- **Costa-crista/rip-pelvis** [124]
  - afstanden mellem hoftekam og nederste ribben er mindre end 3-4 fingre.
- **Wall-occiput afstand** [125]
  - afstanden fra baghovedet til væg er mere end 0 cm.

Akutstadiet

- Støtte til patienter med vertebrale frakturer
  - Viden om smertestrategier
- Fraktur stabilitet – bevægelse, aktivitet og senere træning

Behandling

Normal hverdag
- Med fysisk aktivitet

Brud
- Med smerter til følge

Smerter
- Funktionsniveauet er lavt og smerter begrænser

Viden og vejledning
- Smertelindring, mobilisering og lette bevægelser

Fremskridt
- Færre smerter, mere aktivitet og træning

Fortsættelse af træning
- Forebyggelse af brud

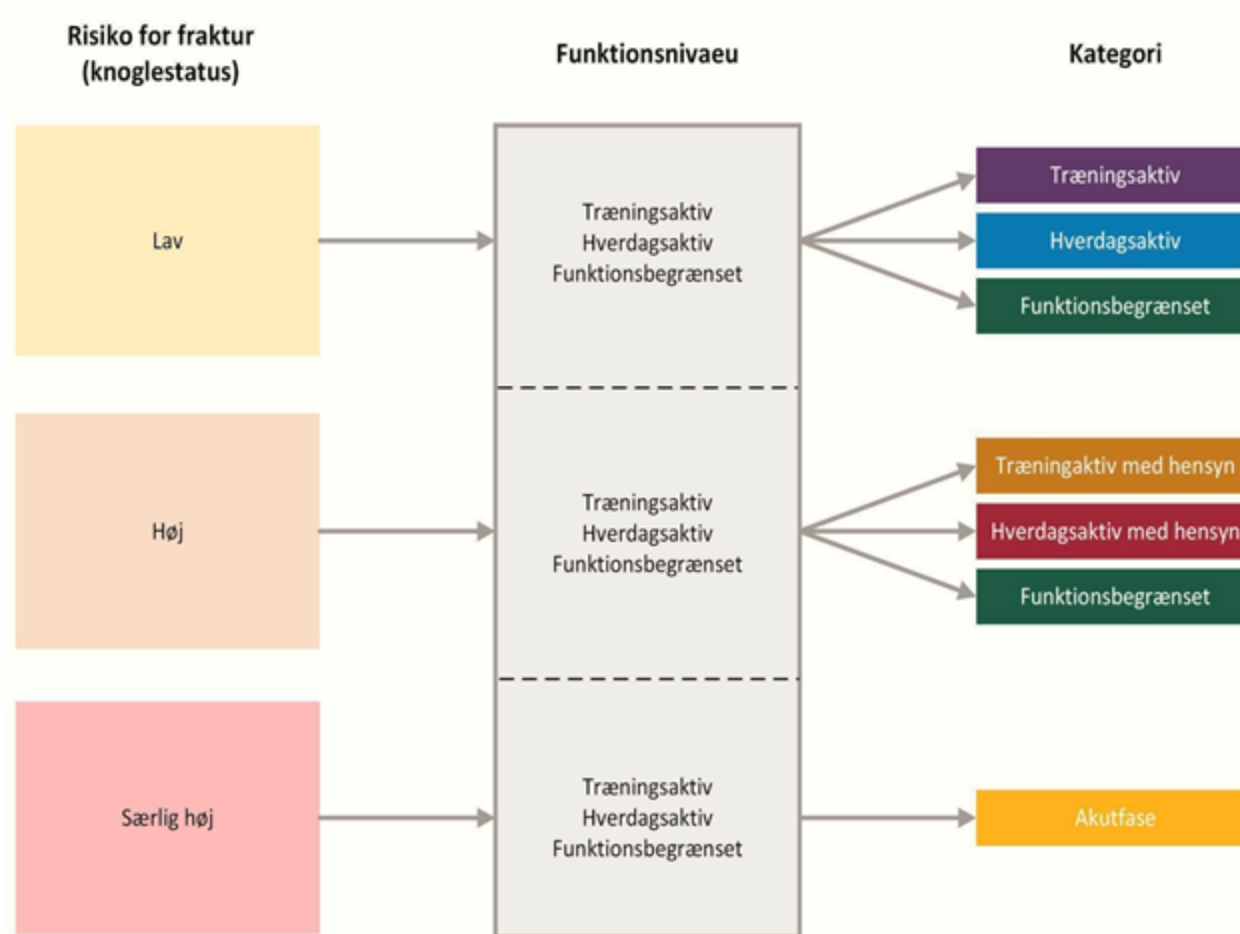
Knoglestimulerende
træning

Særlige hensyn

Interventioner - Individualiseres

Dansk model

– udviklet af Videnscenter for Knoglesundhed i samarbejde med Danske Fysioterapeuter. Algoritmen tager hensyn til det brede spektrum, sygdomsgrad og funktion.

Knoglestatus

Funktionsevne

Patientkategori

Patientkategori

Træningsaktiv

Træningsaktiv
- med hensyn

Hverdagsaktiv
- med hensyn

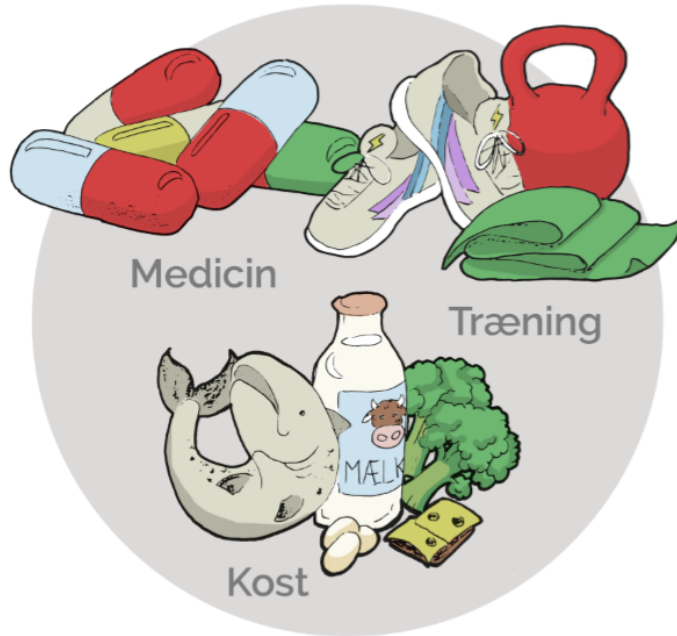
Hverdagsaktiv

Funktions-
begrænset

Akutfasen

Behandling af osteoporose

Forebyggelse af brud

- Progressiv styrketræning
- Vægtbærende træning
- Træning med impact

- Udfordrende balancetræning
- Faldforebyggende træning
- Træning af ryg, bug og core

- Træning af rygekstensorer
- Ergonomisk vejledning i træning og daglige aktiviteter

Osteoporosekurser i Danmark

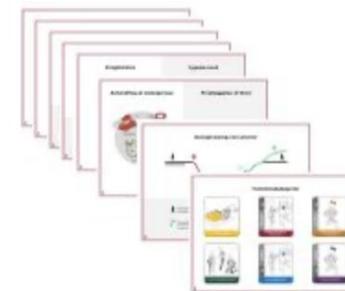
3 dags-kursus (2 Moduler 2+1 dag)

- Arrangør: DSFGG og Danske Fysioterapeuter
- Tilmelding: Danske Fysioterapeuter

E-læringskursus i 6 Moduler (Fuld fleksibilitet)

- Arrangør: www.LearnOsteoporosis.dk
- Tilmelding: info@learnosteoporosis.dk

Spørgsmål?